

TELŠIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURO 2020 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

I. BENDROJI DALIS

1.1. Telšių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras (toliau tekste – Biuras) yra Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos iš savivaldybės biudžeto iš dalies išlaikoma savivaldybės biudžetinė visuomenės sveikatos priežiūros įstaiga, įgyvendinanti valstybės ar savivaldybės funkcijas. Biuras savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos įstatymais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Telšių rajono savivaldybės tarybos sprendimais, Administracijos direktoriaus įsakymais bei Biuro nuostatais.

Pagrindinis Biuro veiklos tikslas – rūpintis Savivaldybės gyventojų sveikata, vykdyti Savivaldybės teritorijoje Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais reglamentuojamą savivaldybių visuomenės sveikatos priežiūrą, siekiant mažinti gyventojų sergamumą ir mirtingumą, gerinti gyvenimo kokybę, teikiant kokybiškas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas.

Nuolatinė Telšių r. savivaldybės gyventojų sveikatos stebėseną, informacijos sklaidą gyventojams apie sveikatos rizikos veiksnius, pagal galimybes jų paplitimo populiacijoje mažinimas bei bendruomenės narių sveikos gyvensenos įgūdžių ugdymas, propagavimas, neinfekcinių ligų ir traumų profilaktika, kontrolė yra pagrindinės prevencinės gyventojų (vaikų, jaunimo, suaugusiųjų) sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo priemonės, naudojamos 2020 m. Biuro programoje užsibrėžtiems uždaviniams įgyvendinti.

1.2. Biuras vykdo:

1.2.1. valstybines (valstybės perduotas savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros funkcijas: visuomenės sveikatos priežiūrą savivaldybės teritorijoje esančiose ikimokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose ugdomų moksleivių pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, visuomenės sveikatos stiprinimą, visuomenės sveikatos stebėseną. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija pagal strateginio veiklos plano priemones 2020 m. Valstybinių visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų vykdymui savivaldybėse nustatė keturis pagrindinius privalomus prioritetus: Visuomenės psichikos sveikatos gerinimas, Sveikos mitybos įgūdžių formavimas bei fizinio aktyvumo skatinimas, Savivaldybės visuomenės sveikatos darbuotojų administracinių gebėjimų stiprinimas, Savivaldybės visuomenės sveikatos biurų veiklos viešinimas. Atsižvelgiant į ekstremalią situaciją dėl COVID-19 valdymo, buvo patvirtintas papildomas prioritetas – Dalyvavimas grėsmių,

susijusių su u-krečiamosiomis ligomis, valdyme, pagalba Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrui;

1.2.2. savarankiškas savivaldybės visuomenės sveikatos priežiūros funkcijas: įgyvendina savivaldybės tarybos patvirtintuose savivaldybės strateginiame plėtros ir (ar) savivaldybės strateginiame veiklos planuose numatytas visuomenės sveikatos priemones, atsižvelgdamos į vyraujančias visuomenės sveikatos problemas; dalyvauja įgyvendinant valstybines visuomenės sveikatos programas; vykdo kitas įstatymų nustatytas visuomenės sveikatos priežiūros funkcijas.

II. ŽMOGIŠKIEJI IŠTEKLIAI

2.1. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. sausio 23 d. įsakymu Nr. V-70 „Dėl rekomenduojamų visuomenės sveikatos specialistų pareigybių steigimo savivaldybėse“ pakeitimo“ ir Telšių rajono savivaldybės tarybos 2016 m. gruodžio 28 d. sprendimu Nr. T1-448 „Dėl biudžetinės įstaigos Telšių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro didžiausio leistino darbuotojų pareigybių skaičiaus nustatymo“ Biure patvirtinta 19,75 etatų.

2.2. Biuro etatų skaičius 2020 m. gruodžio 31 d. (1 lentelė).

1 lentelė. Visuomenės sveikatos biuro struktūra.

Pareigybės	Etatų skaičius	Darbuotojų skaičius
Direktorius	1	1
Visuomenės sveikatos priežiūros specialistai biure:		5
visuomenės sveikatos stiprinimo specialistas	2	
visuomenės sveikatos stebėsenos specialistas	1	
vaikų ir jaunimo sveikatos priežiūros specialistas	1	
visuomenės sveikatos administratorė	1	
Visuomenės sveikatos priežiūros specialistai, vykdytys sveikatos priežiūrą ikimokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo įstaigose	13,75	17
Iš viso:	19,75	23

* Nurodomas bendras darbuotojų skaičius (su asmenimis, kurie yra „Vaiko priežiūros atostogose“)

Visi Biuro darbuotojai 2020 m. kėlė savo kvalifikaciją dalyvaudami kvalifikacijos tobulinimo kursuose, mokymuose ir seminaruose.

Parengta direktoriaus įsakymų: 64 vidaus tvarkos, 57 personalo valdymo klausimais.

Vadovaujantis Darbo kodeksu ir kitais teisės aktais, atnaujintos visų darbuotojų pareigybės, suformuotos darbuotojams metinės veiklos užduotys, siektini rezultatai, nustatyti rezultatų vertinimo rodikliai.

III. BIURO FINANSAVIMAS

3.1. Biuro finansavimo šaltiniai: savivaldybės biudžeto lėšos, valstybės biudžeto lėšos (specialioji dotacija valstybinėms funkcijoms atlikti), aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos lėšos, lėšos už prekes ir paslaugas, projekto „Sveikatos netolygumų mažinimas, Telšių rajone, vykdant traumų ir nelaimingų atsitikimų profilaktiką“ lėšos. 2020 m. bendras Biuro finansavimas sudarė **441778,6** Eur. (2 lentelė).

2 lentelė. Biuro finansavimas

Finansavimo šaltiniai	Paskirtis	Suma (Eur.)
Savivaldybės biudžeto lėšos	Darbo užmokestis	25262,66
	Soc. draudimo įmokos	451,9
	Darbdavių socialinė parama pinigais	61,2
	Iš viso:	25775,76
Valstybės biudžeto lėšos (specialioji dotacija valstybinėms funkcijoms atlikti)	Ugdymo įstaigų visuomenės sveikatos priežiūros specialistai	
	Darbo užmokestis	166500
	Soc. draudimo įmokos	2426,81
	Darbdavių socialinė parama pinigais	3508,12
	Medikamentai	1877,14
	Mitybos išlaidos	787,5
	Aprangos ir patalynės įsigijimo išlaidos	539,39
	Kvalifikacijos kėlimas	2300
	Komandiruotės	447,89
	Informacinių technologijų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos	2949,1
Kitos prekės ir paslaugos	Viso:	22364,05
	203700	
	Biuras	
	Darbo užmokestis	85300
	Soc. draudimo įmokos	1245,28
	Ryšių paslaugos	660,36
	Transporto išlaikymas	2131,61
	Darbdavių socialinė parama pinigais	882,69
	Informacinių technologijų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos	1919,95
	Komandiruotės	30
	Ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto nuoma (tikslinės)	0
	Ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto nuoma	674,76

		Turto remonto išlaidos	135,8
		Kvalifikacijos kėlimas	315,79
		Komunalinės paslaugos	1363,22
		Kitos prekės ir paslaugos	21540,54
		Kitos prekės ir paslaugos (tikslinės)	51800
		Viso:	168000
Telšių rajono savivaldybės aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos lėšos (maudyklų vandens monitoringas)		Kitos prekės ir paslaugos	1500,00
Lėšos , gautos už licencijuotas paslaugas		Medikamentų ir medicininių paslaugų įsigijimo išlaidos	120
		Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos	1195,6
		Viso:	1315,6
Projektas „Sveikatos netolygumų mažinimas Telšių rajone, vykdant traumų ir nelaimingų atsitikimų profilaktiką	ES lėšos	Darbo užmokestis	7702,79
		Socialinio draudimo įmokos	123,75
		Materialinio ir nematerialinio turto nuomos išlaidos	731,88
		Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos	19402,21
	Valstybės biudžeto lėšos	Darbo užmokestis	679,71
		Socialinio draudimo įmokos	10,98
		Materialinio ir nematerialinio turto nuomos išlaidos	64,59
		Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos	1711,95
	Savivaldybės biudžeto prisidėjimo lėšos	Darbo užmokestis	679,71
		Socialinio draudimo įmokos	10,98
		Materialinio ir nematerialinio turto nuomos išlaidos	64,59
		Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos	1711,95
Viso:			32895,09
Neformaliojo suaugusiųjų švietimo rėmimas, projektas „Sveiko maisto gamtinio pagrindai“		Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos	407,54
COVID-19 pasekmių mažinimas	Darbas mobiliame punkte ir pagalba NVSC	Darbo užmokestis	2419,56
		Socialinio draudimo įmokos	35,05

	Psichikos sveikatos ilgalaikių neigiamų pasekmių mažinimas	Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos	5730
	Viso:		8184,61
Iš viso:			441778,6

IV. BIURO VEIKLA

4.1. Valstybines visuomenės sveikatos priežiūros funkcijas Biuras vykde vadovaujantis: Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. gruodžio 27 d. Įsakymu Nr. V-1528 „Dėl sveikatos apsaugos ministro 2014 m. lapkričio 10 d. Įsakymo Nr. V-1154 „Dėl valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos, skiriamos savivaldybių biudžetams Sveikatos apsaugos ministerijos kuruojamoms valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros funkcijoms vykdyti, planavimo paskirstymo naudojimo ir atsiskaitymo už ją tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“; Valstybiniais visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų 2020 m. veiklos prioritetais ir prioritetų vertinimo kriterijų reikšmėmis; Biuro 2020-ųjų metų veiklos planu.

2020 m. visos Biuro valstybinės visuomenės sveikatos priežiūros funkcijos buvo vykdytos pagal Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos patvirtintus 5 prioritetus (4 pagrindiniai ir 1 papildomas), 22 veiklos kryptis ir 41 vertinimo kriterijų. Unifikuotam visų naujų valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų vykdymui Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija ir jai pavaldūs specializuoti centrai parengė ir patvirtino teisės aktus, tvarkos aprašus, valstybės deleguotų funkcijų techninius priedus, metodines rekomendacijas. Pagrindinės Biuro veiklų kryptys, jų planavimo ir vykdymo kriterijų reikšmės, įvykdymas pateikiamos 3 lentelėje.

3 lentelė

Veiklos kryptis	Planas	Įvykdymas	Įvykdymo procentas
I prioritetas. Visuomenės psichikos sveikatos gerinimas			
Ankstyvosios intervencijos, skirtos jaunuoliams, nereguliariai vartojantiems psichoaktyvias medžiagas ir eksperimentuojantiems jomis, vykdymas (asmenų, baigusių programą, dalis proc.)	60	0	0*
Priklausomybių konsultantų paslaugų savivaldybėje organizavimas (apsilankymų pas priklausomybių konsultantą skaičius)	100	86	86**
Priklausomybių konsultantų paslaugų savivaldybėje organizavimas (asmenų, gavusių paslaugas, skaičius)	100	78	78**
Psichikos sveikatos kompetencijų didinimas įmonių darbuotojams (įmonių skaičius/dalyvių skaičius)	3/30	4/75	130/250

Mokyklų bendruomenės gebėjimų psichikos sveikatos srityje stiprinimas (mokyklų, kuriose įgyvendinta priemonė procentinė dalis/dalyvių skaičius)	20/60	27/50	135/83**
II prioritetas. Sveikos mitybos įgūdžių formavimas ir fizinio aktyvumo skatinimas – mokinių visuomenės sveikatos priežiūra			
Mokyklų, įgyvendinančių priemonę „Aktyvi mokykla“, skaičius	1	0	0
Traumų ir sužalojimų prevencijos skatinimas (dalyvių skaičius)	1800	2347	130
Mokinių, dalyvavusių burnos higienos grupiniuose užsiėmimuose, dalis proc.	20	20	100
II prioritetas. Sveikos mitybos įgūdžių formavimas ir fizinio aktyvumo skatinimas – visuomenės sveikatos stiprinimas			
Gyventojų sveikos mitybos įgūdžių formavimas, daržovių vartojimo skatinimas (grupinių užsiėmimų skaičius/dalyvių skaičius)	36/540	18/396	50/73**
Sveikatai palankesnių, „Rakto skylutės“ simboliu pažymėtų, maisto produktų skaičius	1	8	800
Gyventojų fizinio aktyvumo skatinimas (grupiniuose užsiėmimuose dalyvavusių 18-64 m. amžiaus skaičius)	4000	3331	83**
Širdies ir kraujagyslių ligų ir cukrinio diabeto rizikos grupių asmenų sveikatos stiprinimas (asmenų, baigusiu sveikatos stiprinimo programą, skaičius)	31	28	90**
Supratimo apie mikroorganizmų atsparumą antimikrobinėms medžiagoms didinimas (dalyvių skaičius)	60	86	143
Visuomenės raštingumo didinimas nėštumo krizių atpažinimo valdymo ir įveikos klausimais (informavimo veiksmų skaičius)	10	10	100
III prioritetas. Savivaldybės visuomenės sveikatos biuro administracinių gebėjimų stiprinimas (mokymuose dalyvavusių specialistų skaičius)	21	21	100
IV prioritetas. Savivaldybės visuomenės sveikatos biurų veiklos viešinimas (informavimo veiksmų skaičius)	480	800	195
Bendras visų 4 prioritetų kriterijų vykdymo vidurkis, proc.			138

Paiškinimai:

* Ankstyvosios intervencijos, skirtos jaunuoliams, nereguliariai vartojantiems psichoaktyvias medžiagas ir eksperimentuojantiems jomis programą pradėjo 6 asmenys, tačiau dėl 2020 m. susidariusios epidemiologinės situacijos programos nebaigė.

** Rezultatas nepasiektas dėl 2020 m. susidariusios epidemiologinės situacijos.

Įgyvendinant papildomą V prioritetą (Dalyvavimas grėsmių, susijusių su COVID-19 valdymu, pagalba Nacionaliniam visuomenės sveikatos centui), buvo vadovaujama Valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo sprendimais, Telšių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymais. Telšių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro specialistai dalyvavo įgyvendinat šias COVID-19 valdymo priemones: abiejų karantinų metu padėjo

Telšių rajono savivaldybės Ekstremalių situacijų operacijų centrui kontroliuoti sergančius COVID-19 ir saviizoliacijoje esančius asmenis, pirmajame metų pusmetyje - dirbo koordinatoriiais ir padėjėjais COVID - 19 mobiliam patikros punkte (6 specialistai), o antrajame metų pusmetyje - Biuro specialistai prisidėjo prie pagalbos Nacionaliniam sveikatos centrui apklausiant ir pildant apklausas dėl COVID-19 sergančiųjų kontaktų išaiškinimo.

4.2. Vaikų ir jaunimo sveikatos stiprinimo veikla yra vykdoma 29-ose Telšių rajono ugdymo įstaigose iš jų: 6-ios gimnazinės mokyklos; 6-ios pagrindinio ugdymo mokyklos; 2 pradinės mokyklos ir mokyklos darželiai; 6 mokyklų skyriai; 1 specialioji mokykla; 6 lopšeliai-darželiai; 1 privatus darželis ir 1 Regioninis profesinio mokymo centras. Visuomenės sveikatos priežiūra mokyklose vykdyta pagal mokyklų visuomenės sveikatos priežiūros veiklos planus kurie yra sudedamoji mokyklų mokslo/metinės veiklos programų dalis. Veiklos planai rengiami kasmet, atsižvelgiant į mokyklų bendruomenės poreikius, teisės aktus, visuomenės sveikatos priežiūros nacionalinius ir savivaldybės prioritetus. 2020 m. visuomenės sveikatos specialistai, vykdantys sveikatos priežiūrą mokyklose, organizavo įvairius, renginius, paskaitas, užsiėmimus. Pagrindinės prevencinės temos mokyklų bendruomenių tikslinėse grupėse pagal dalyvių skaičių išsidėstė sekančiai: užkrečiamųjų ligų profilaktika ir asmens higiena – 12962, fizinio aktyvumo skatinimas – 6860, sveika mityba ir nutukimo prevencija – 6082 sveikatos sauga ir stiprinimas, rūkymo, alkoholio ir narkotikų vartojimo prevencija – 3850, bendrieji sveikos gyvensenos ir ligų prevencijos klausimai – 3677, traumų ir nelaimingų atsitikimų prevencija – 3572. Specialistai kartu su mokyklų atstovais dalyvavo Biuro projektinėse veiklose, kurios finansuojamos iš ES struktūrinių fondų lėšų.

Vasaros metu buvo organizuojama vaikų vasaros dieninė stovykla „Sveikatos mokyklėlė“, kurioje dalyvavo 45 vaikai.

4.3. Įgyvendinant visuomenės sveikatos stiprinimą Telšių rajono savivaldybės bendruomenėje, t. y. didinant Telšių rajono gyventojų informuotumą apie užkrečiamųjų ligų profilaktiką, lėtinių neinfekcinių ligų pagrindinius rizikos veiksnius, jų korekciją, skatinant aktyvesnę, sveikesnę gyvenimo būdą, formuojant tinkamas sveikos gyvensenos nuostatas bei ugdant sveikos gyvensenos įgūdžius, Telšių rajono savivaldybės bendruomenėje buvo inicijuojamos ir organizuojamos įvairios prevencinės sveikatos stiprinimo priemonės įvairioms amžiaus grupėms. Visuomenės sveikatos stiprinimas vykdomas pagal Biuro 2020 metų veiklos programą, kuri parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 4 dalimi, Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymu, Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymu, Lietuvos Respublikos sveikatos stebėsenos (monitoringo) įstatymu, Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymu ir kitais teisės aktais bei Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos rekomendacijomis.

Vykiant valstybines visuomenės sveikatos stiprinio funkcijas pagrindinės prevencinės temos tikslinėse grupėse pagal dalyvių skaičių išsidėstė sekančiai: fizinio aktyvumo skatinimas – 4148, psichikos sveikatos stiprinimas – 1600, sveika mityba ir nutukimo prevencija – 756, kraujotakos sistemos ligų profilaktika – 529, traumų ir nelaimingų atsitikimų prevencija – 506.

Buvo vykdoma neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi programa „Sveiko maisto gaminimo pagrindai“. Programa nebaigta dėl susidariusios epidemiologinės situacijos šalyje.

Bendra suvestinė informacija pagal Sveikatos ugdymo ir mokymo 2020 m. metinę ataskaitą Nr.41-1-Sveikata pateikiama 1 priede.

4.4. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2013 m. gruodžio 13 d. Įsakymu Nr. V-1203 analizuotas 51 stebėsenos rodiklis (3 rodikliai detaliau), parengta ir pateikta Telšių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2019 m. ataskaita ir 2020 m. mokinių gyvensenos tyrimo duomenys.

4.5. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai ir Sveikatos mokymų ir ligų prevencijos centrui nustatyta tvarka Biuras savalaikiai pateikė Valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų vykdymo 2020 m. pusmečio ir metinės ataskaitas. Higienos institutui pateikė 2020 metų psichikos sveikatos kompetencijų didinimo įmonių darbuotojams veiklos suvestinę ataskaitą. Valstybiniam psichikos sveikatos centrui pateiktos dvi ataskaitos: 2020 metų bendrojo ugdymo mokyklų darbuotojų gebėjimų visuomenės psichikos sveikatos srityje stiprinimo veiklos ataskaitą ir 2020 metų ataskaitą dėl psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugų teikimo.

4.6. Savarankiškos visuomenės sveikatos priežiūros funkcijos rajone vykdytos pagal savivaldybės tikslinių programų ir priemonių atskiras sutartis. 2020 metais Biuras vykdė dvi Telšių rajono savivaldybės Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos finansuojamas priemones/programas: „Maudyklų monitoringo programa“ ir COVID-19 pandemijos valdymas“. Įgyvendinant Maudyklų monitoringo programą, vasaros sezono metu atlikti 36 maudymosi vietų vandens ir smėlio taršos mikrobiologiniai tyrimai. Apie maudyklų vandens tyrimų rezultatus savalaikiai informuota visuomenė, savivaldybės administracija. 2020 metų Telšių rajono savivaldybės maudyklų vandens kokybės ataskaita patalpinta Biuro tinklalapyje.

4.7. Pravesti 251 Privalomieji pirmos pagalbos, higienos įgūdžių ir alkoholio, narkotinių ir psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo poveikį žmogaus sveikatai mokymai.

4.8. Nuo 2018 m. rugpjūčio 1 d. įgyvendinamas ES Struktūrinių fondų, savivaldybės biudžeto ir valstybės biudžeto lėšomis finansuojamas projektas „Sveikatos netolygumų mažinimas Telšių rajone, vykiant traumų ir nelaimingų atsitikimų profilaktiką“ (projekto kodas: 08.4.2-ESFA-R-630-81-0003). 2020 m. vyko šie informaciniai ir šviečiamieji renginiai: mokymai savižudybių prevencijos temomis (16 val.) – 4 renginiai, mokymai savižudybių prevencijos temomis (4 val.) – 5 renginiai,

mokymai streso valdymo temomis – 11 renginių, mokymai psichoaktyvių medžiagų vartojimo temomis – 42 renginiai, mokymai atsakingos tėvystės temomis – 15 renginių, mokymai patyčių prevencijos temomis – 19 renginių, pirmos pagalbos patyrus traumas eismo įvykiuose, skendimų, vaikų traumų atvejais mokymai – 29 renginiai, vyresnių asmenų 55+ amžiaus mokymai griuvimų prevencijai – 5 renginių ciklai (1 ciklas – 7 užsiėmimai).